

PHẦN MỘT

HƯỚNG DẪN CHUNG

1. GIỚI THIỆU SÁCH GIÁO KHOA ÂM NHẠC 6

Sách giáo khoa (SGK) **Âm nhạc 6** thuộc bộ sách *Chân trời sáng tạo* được biên soạn theo định hướng đổi mới của Chương trình giáo dục phổ thông Tổng thể và Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc 2018, chuyển từ giáo dục chú trọng truyền thụ kiến thức sang giáo dục phát triển phẩm chất và năng lực cho học sinh. Sách tuân thủ các tiêu chuẩn sách giáo khoa (SGK) mới ban hành kèm theo Thông tư số 33/2017 ngày 22 tháng 12 năm 2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam; bảo đảm sự tương quan khoa học và tính thống nhất trong từng nội dung học tập ở mỗi chủ đề; kết nối một cách hệ thống giữa các chủ đề theo các yêu cầu cần đạt mà Chương trình môn Âm nhạc cấp Trung học cơ sở (THCS) đề ra cho học sinh (HS) lớp 6.

1.1. Quan điểm biên soạn

- SGK tuân thủ các quy định được nêu trong Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc, bao gồm: mục tiêu, yêu cầu cần đạt, nội dung giáo dục.
- Ngoài việc cung cấp kiến thức, SGK còn là tài liệu giúp HS có thể tự học, tự giải quyết vấn đề, phát triển năng lực thẩm mĩ và sáng tạo trong âm nhạc.
- Nội dung SGK được xây dựng có tính liên thông từ cấp Tiểu học và theo hướng kết hợp giữa đồng tâm với tuyến tính, là tiền đề cho cấp học sau.
- Nội dung SGK vừa đảm bảo tính cốt lõi, vừa có tính mở để phù hợp với sự đa dạng về điều kiện và khả năng học tập của HS các vùng miền.
- Kế thừa những ưu điểm của SGK hiện hành, đồng thời tiếp thu tinh hoa của một số nền giáo dục tiên tiến trên thế giới.
 - Sách được thiết kế dựa trên các định hướng sau:
 - + Cơ hội tiếp cận tri thức như nhau;
 - + Phù hợp với năng lực nhận thức khác nhau;
 - + Cơ hội phát triển năng lực như nhau;

- + Tự chủ trong học tập;
- + Tự do trong sáng tạo;
- + Chủ động trong việc giải quyết các vấn đề;
- + Tích cực trong giao tiếp và hợp tác

1.2. Những điểm mới của sách giáo khoa Âm nhạc 6

1.2.1. Nguyên tắc gắn kết nội dung âm nhạc giữa các phân môn trong chủ đề

Chủ đề là đơn vị chủ đạo xây dựng sách giáo khoa; để gắn kết nội dung các phân môn; bao gồm: các kỹ năng âm nhạc, các kiến thức lý thuyết âm nhạc cơ bản; các kiến thức về thường thức âm nhạc cần trang bị và phát triển cho HS. Ngoài ra, chủ đề còn hàm ý giáo dục về phẩm chất và năng lực chung cho học sinh trong mối tương quan với các sự kiện chính trị, xã hội, truyền thống dân tộc và vận động của thời gian, không gian trong mỗi năm học.

– *Thứ nhất*, gắn kết nội dung kiến thức giữa các mạch nội dung học tập âm nhạc (còn gọi là các phân môn). Ví dụ: chủ đề *Khúc nhạc quê hương* chú trọng giáo dục âm nhạc truyền thống Việt Nam nên phần Hát sử dụng bài dân ca *Đi cắt lúa*, Đọc nhạc có âm hưởng của điệu thức và dân ca vùng Tây Nguyên, Thường thức âm nhạc có nội dung về nhạc cụ dân tộc. Ở chủ đề *Cùng vui hòa ca*, hát bè được thực hiện ở tất cả các phân môn: Hát, Nhạc cụ, Đọc nhạc, Thường thức âm nhạc và Nghe nhạc

– *Thứ hai*, sử dụng một cấu trúc âm hình tiết tấu chủ đạo xuyên suốt các nội dung học tập âm nhạc ở từng chủ đề. Ví dụ: chủ đề *Vui bước đến trường* sử dụng tiết tấu để gắn kết hầu hết các phân môn thực hành như Hát, Nhạc cụ, Đọc nhạc, Thường thức âm nhạc. Cách làm này nhằm đạt đến mục tiêu là giúp HS rèn luyện kỹ năng thực hành một cách vững chắc qua nhiều lần luyện tập ở nhiều phân môn; mạch kiến thức trong chủ đề mang tính chặt chẽ, thống nhất và tập trung, không bị tản mạn. Để làm được điều này, các nội dung của phân môn phải được lựa chọn, sáng tác đáp ứng tiêu chí phù hợp với âm hình tiết tấu được đặt ra.

– *Thứ ba*, sử dụng thống nhất loại nhịp, trường độ tiết tấu cho các nội dung học tập ở mọi phân môn. Ví dụ: bài hát ở nhịp 4/4 thì bài Đọc nhạc, Nhạc cụ cũng ở 4/4; bài hát ở nhịp 3/4 thì bài Đọc nhạc, Nhạc cụ cũng ở 3/4,...

– *Thứ tư*, tái hiện kiến thức, kỹ năng âm nhạc qua các nội dung và hoạt động âm nhạc trong chủ đề để HS dần dần phát triển các thành tố năng lực hay biểu hiện của yêu cầu cần đạt trọng tâm được đề ra cho mỗi chủ đề. Ví dụ: khi học Thường thức âm nhạc về hát bè, HS được thực hành hát bè ở nội dung Đọc nhạc để trải nghiệm và hình thành kiến thức, kỹ năng này ở chủ đề *Bài ca lao động*, khi học Hát bài *Đi cấy*, HS được yêu cầu so sánh đặc điểm bài *Đi cấy* với *Đi cắt lúa* đã học ở chủ đề trước,... Cách biên soạn này giúp HS phát triển năng lực tư duy, đồng thời củng cố kiến thức ở bài học trước.

1.2.2. Nguyên tắc coi trọng hoạt động thực hành, đa dạng hóa hoạt động của học sinh

– Quan điểm coi trọng hoạt động thực hành trong dạy học âm nhạc được thể hiện ở tất cả các phân môn Hát, Đọc nhạc, Nhạc cụ, Lí thuyết âm nhạc, Thường thức âm nhạc và Nghe nhạc, từ thực hành để kiến tạo kiến thức lí thuyết, từ thực hành để hình thành năng lực. Ngay cả những phân môn thiên về lí thuyết như Thường thức âm nhạc cũng được gắn với các hoạt động thực hành như gõ đệm, vận động, trò chơi mang tính thực hành âm nhạc.

– Mục tiêu dạy học chú trọng dạy cách học. Ví dụ: các nội dung Nhạc cụ, Đọc nhạc có nêu bước thực hiện, Thường thức âm nhạc tạo xu hướng gợi mở để HS tìm hiểu thông tin, phân tích, tư duy, thảo luận rút ra kiến thức cần có.

– Đặc biệt, cuối mỗi chủ đề có một chuyên mục là GÓC ÂM NHẠC, là các bài tập vận dụng sáng tạo mang tính tổng kết những hoạt động cốt lõi của chủ đề; đồng thời tạo điều kiện để HS có thể phát huy khả năng tự học và sáng tạo.

– Sách biên soạn theo hướng hỗ trợ giáo viên dạy học thông qua tổ chức hoạt động âm nhạc; tăng cường tương tác hai chiều giữa giáo viên (GV) và HS; giữa HS với nhau và giữa HS với sách. Hoạt động trong sách tạo cơ hội cho HS học tập tích cực với nhiều hình thức đa dạng như trò chơi, thi đố, đóng vai, tạo cơ hội tương tác, hoạt động nhóm đôi, thảo luận nhóm và bước đầu dạy học dự án. Ngoài ra, hướng biên soạn còn tạo cơ hội cho HS phát triển các kỹ năng học tập khác như tìm kiếm thông tin từ các nguồn như sách báo, internet,...

1.2.3. Nguyên tắc tích hợp và phân hoá

– Quan điểm tích hợp trong dạy học sách giáo khoa **Âm nhạc 6** được thể hiện ở hai khía cạnh: trong phân môn và giữa các phân môn.

+ Trong phân môn có sự tích hợp với các mảng kiến thức về văn hoá, xã hội, thiên nhiên và con người. Ví dụ: khi dạy hát *Đi cắt lúa* dân ca Tây Nguyên, có tích hợp với kiến thức về địa lí, văn hoá, di sản văn hoá phi vật thể Tây Nguyên, khi dạy về các nhạc cụ dân tộc, nội dung được tích hợp với văn hoá truyền thống Việt Nam,...

+ Giữa các phân môn:

- Lí thuyết âm nhạc chủ yếu được tích hợp với Đọc nhạc. Thông qua các phân môn thực hành như Đọc nhạc, Hát, HS dễ tiếp thu kiến thức Lí thuyết âm nhạc hơn.
- Nghe nhạc được tích hợp với Thường thức âm nhạc.

– Sách được biên soạn có các nội dung để dạy học phân hoá theo năng lực của HS, thể hiện chủ yếu ở phần Vận dụng – Sáng tạo. Phần này có một số lệnh hoạt động mang tính phân hoá theo năng lực, phù hợp với đối tượng; lấy yêu cầu cần đạt làm mục tiêu ở mức tối đến nâng cao.

1.2.4. Nguyên tắc chú ý đặc điểm nhận thức và hứng thú của học sinh

Nguyên tắc chú ý đặc điểm nhận thức và hứng thú của HS được thể hiện trên các bình diện: nội dung dạy học, phương pháp dạy học, tương tác trong dạy học,... từ đó, có nhiều biện pháp tạo hứng thú học tập cho HS. Có những biện pháp tác động vào nội dung dạy học (thể hiện ở các lệnh hoạt động, các bài tập); tác động vào phương pháp, hình thức dạy học hoặc phương tiện dạy học. Nguyên tắc này được thể hiện trong SGK **Âm nhạc 6** như sau:

– Chú ý tính vừa sức khi xây dựng các hoạt động/ bài tập: Các câu lệnh học tập dễ hiểu và được cân nhắc kĩ phù hợp cho HS từ vùng sâu xa cho đến HS ở thành phố. Mức độ hoạt động có cả dạng dễ, vừa và khó được đưa ra theo lối dạy học phân hoá.

– Tạo điều kiện để HS có cơ hội tự chủ, sáng tạo trong học tập. Ví dụ: đề xuất nhạc cụ để gõ đệm; hình thức thể hiện bài hát, trình diễn; lựa chọn tiết tấu, sáng tạo tiết tấu, nét nhạc, sản phẩm âm nhạc;...

– Tạo cơ hội để đa dạng hoá các hình thức tổ chức hoạt động dạy học. Ví dụ: vận dụng các bước khởi động, hình thành kiến thức mới, luyện tập – thực hành, vận dụng – sáng tạo trong xây dựng tiến trình giờ học; các phương pháp dạy học tích cực gây hứng thú như: thảo luận, thi đố, trò chơi, sắm vai,... sử dụng tối đa các phương tiện dạy học: nhạc cụ, tranh ảnh, video,...